

PRVÁ KNIHA

Fragmentácia

Ach, Phoebus! Ach, pýtický kráľ! Ako Philomela zavýjala a zúrila! Och! Ako plakala! Och! Och! Keď začula radosť Lastovičky v trámoch strechy paláca a spoznala jej tvrdý zobák. Och! Och! Zavrel mi ústa! Napokon sa nad ňou Apolón zľutoval a povedal: „Kedysi panenské Vtáča, vpiš svoje slzy do listov duba na kraji lesa. Vyhládaj tie, čo sa nazývajú Sibylami. Ony poznajú temnotu aj svetlo. Nič, čo sa stalo v minulosti a čo sa stane v budúcnosti, pre nich nezostane tajomstvom.“ A preto Slávik hniezdi v blízkosti niektorých jaskýň a Sibyla vraj pozná pieseň tohto vtáka.

17

Rex Illuminatus,
Alchymický pôvod vecí, 1306 n. l.

Ostrov

Na vzdialenom konci kláštora v miestnosti určenej na triedenie knihovník vytuká bezpečnostný kód, pretlačí sa popri skrinke z tŕkového dreva so zásuvkami veľkosti jednej kartičky a vo verejnej čítárni úctivo spomalí. Pri Panne a cínovej urne stojí čierna mramorová socha muža s knihou. Dubové police siahajú od podlahy po strop a zaplňajú ich knihy s rozpadnutou väzbou. Na galériu vedie vratké schodisko a ešte vyššie sa dá dostať po rebríku opretom o knihy. Ďalšie dvere vedú z miestnosti do vnútornej svätyne. V uzamknutej pivnici uchovávajú stredoveké zväzky opátstva. Knihovník prudko zastane pri čistiacej stanici.

„Musíte si umyť ruky,“ povie. „Tá kniha je veľmi krehká.“
Poslúchnem ho.

Vodnaté oči pod dlhými mihalnicami sa mu lesknú. Má krásne líca, vlasy prilepené k hlave a na prstenníku jednoduchý zlatý prsteň. Na rukáve nosí symbol dobrej rodiny: obsidiánový erb kontrastujúci s tvídovou látkou a pásikavou modrou košeľou. Len čo sa doumývam, strčí si ruky pod prúd horúcej vody. *Nemenný rituál*. Cítim z neho kadidlo, svieže mydlo a prach. Netrel biedu. Kráča predom mnou a ja obdivujem krivku jeho pliec. V mladosti, keď postavil toto miesto, musel byť veľmi mocný. Prezradil mi, že z týchto oblastí museli vytlačiť zver, vyhnať osly, ovce, ale aj osadníkov, a znova vystavať opátstvo. Áno, tento muž je na svoj život hrdý a delí sa so mnou o svoje tajomstvo.

Pivnica nie je široká ani priestranná. Je v nej nepríjemný zatuchnutý vzduch, podobný ako v komnate určenej na výsluch. Nesprávna teplota na uchovávanie kníh, povzdychnem si, ale aspoň sem nepreniká invazívne svetlo. Pri vchode hlasno hučí odvlhčovač

vzduchu – márnny pokus vyriešiť problém s vlhkosťou. Elektrické žiarovky vrhajú nezdravé bledé svetlo na márnicu nezmyselných spomienok: zbierku starožitností a obyčajných predmetov, ktoré patria opátstvu. Sťažnosti a drobní kriminálnici. Účtovné knihy dokumentujú výdavky a zásoby obilia. Niektoré sú väčšie ako atlas, iné menšie ako vreckový slovník. Zväzok, ktorý som – s istou dávkou podráždenosti – skúmala minulý týždeň, obsahoval záznamy o kúpe predmetov pre členov slávnostných sprievodov v rokoch 1468 až 1532. *1487... kúpa dvoch trúb a rapkáča, dvanásť realov.* Všetko je označené číslami. Dvojčíslia od seba delí zhruba centimeter voľného miesta. *12 15 34. 76 85 19.* Nad nimi je staršia podoba záznamu, ktorá vybledla. Tieto knihy nie sú v najlepšom stave, no ja ich nemám na starosti. Ustavične knihovníkovi opakujem, že pergamen je organický materiál vyrobený zo zvieracej kože, a keď sa vystiera a suší, natahuje sa pozdĺžne. Koža si pamätá tvar svalov, umiestnenie nôh, srdca a hlavy, a preto sa pergamen vlní. Prírodné pnutie kože určuje pnutie každej stránky, a keď sa dostane do príliš horúceho, studeného, vlhkého alebo suchého prostredia, začne sa *hýbať*. V tomto zmysle sú knihy veľmi *živé*. Opravujeme ich pôsobením tepla a jemného tlaku. Kožu treba uvoľniť, aby sa zbavila traumatických spomienok. *Mali by sme sa k nim správať ako k živým tvorom, nie ich poukladať na seba ako lebky v kostnici. Ak ich vystavíte pôsobeniu živlov, ublížite im.* Odvlhčovač je ústupok, ale nestačí.

Knihovník nepokojne podíde ku mne. Na nevel'kom pracovnom stole stojí lampa osvetľujúca dva drevené trojuholníky, ktoré podopierajú stránky otvoreného rukopisu. Je zhrubnutý, napitý vodou. Vyzlečiem si kabát a odložím ho na stoličku pri stene. Odhrniem si vlasy z tváre a prichytím ich vlásenkami. Knihovník zachytí môj výraz a zvesí plec.

„Prvé stránky sú súčasťou breviára,“ povie. „No na tomto mieste sa štýl zrazu zmení.“

„Ten rukopis zamrzol.“ *Pozrite, ako sa pod ním zbiera voda.*

„Našli ho v snehu.“ Lútostivo sa pohráva s manželami.

„Nenapadlo vám poslať ho rovno na konzervačné oddelenie? Javier, nemali ste sem zavolať mňa.“

Z úst sa mu derú slová.

„*Mea culpa.*“ vyčíta si. „Moja vina, že som neposkytol pomoc... No len čo sa mi ten rukopis dostal do rúk, ochromila ma tragédia! Nedokázal som jasne uvažovať. Zasiahla ma rovno do srdca. Skôr ako som sa odhodlal konať, hodinu som sa modlil. Tak veľmi ma rozrušilo, čo som zistil...“

Strasie ho.

„Sme prví svedkovia...“ Knihovník sa načiahne a obráti stránku v knihe.

Hrčovitým prstom zastane v rohu. „Ten zväzok poškodili! Je to zverstvo!“ bedáka. „Ako len mohli? Podťte sa pozrieť! Rozrezali ho! Dvadsaťštyri listov je z celkom iného pergamenu...“ Knihovník zažmurí na rukopis a predkloní sa, až sa ho takmer dotýka nosom. „Vzali všetko až na jediný list!“

Náhľivo odstránené dvojstránky. Pomocou moderných nástrojov. Čisté rezy. Zanechali po sebe spúšť. Jediná zlatistá stránka. Ostatné vytrhli. Brutálny zásah priamo do srdca rukopisu.

„Vari sa mýlim?“ vydýchne knihovník. „Neskrýva sa pod zlatistou farbou gréčtina? Možno som si tie písmená len predstavoval... Moje oči... Možno ma klame zrak... Povieťte mi... poviete mi, čo vidíte?“

Ducha. Na stránke ho sotva vidieť.

Nakloním sa k nemu.

*Je to alfa? A tamto omega? Labké ťahy rozmazaného, no predsa viditeľného rukopisu pod latinským gotickým písmom. Očami hltám stránku, pohľadom kľžem po písmenách. Otvorím ústa a jazyk mi oťažie. Zažmurkám a znova sa zadívam na rukopis. A potom ho uvidím. Definitívny dôkaz: *Rex Illuminatus*. To meno som*

prvý raz videla napísané na okraji alchymistickej knihy, ktorú objavili v Londýne v roku 1872 pri súkromnom predaji majetku v Kensingtone. Samotný zväzok vyšiel v Lipsku. Išlo o druhé vydanie knihy *O významných kameňoch staroveku* od nemeckého alchymistu Basila Valentina, doplnené alegorickými ilustráciami s názvom *Dvanásť kľúčov*. Na stránku s jedenástym kľúčom nejaký nadšenec dopísal: „*A takúto transmutáciu dosiahol nesmrteľný Rex Illuminatus.*“ Šípka ukazovala na Valentinovu maximu: „*Ak zo svojich očí snímeš závoj nevedomosti, uvidíš to, čo mnohí hľadali, ale len málokto našiel.*“ Stojím vedľa knihovníka opátstva a na stránke predou mnou svieti jeho podpis z plátkového zlata na vyblednutých gréckych písmenách. *Zvyšky Illuminatovho palimpsestu*. Jeden rukopis na druhom. Červené stopy zveri v mokrej hline. Staré slová. Nejasné, napoly zabudnuté. Hrob prikrytý zlatom.

„Ste akási bledá,“ poznamená knihovník a pritiahne mi stoličku.

Vyhrň si rukávy. Naprav svetlo nad hlavou.

„Pergamen treba stabilizovať.“ Vyčítam si, že sa mi trasie hlas. Z tašky vyberiem fotoaparát. *Nijaký blesk. Len zachyť, čo vidíš. Všetko zaznamenaj.* „Nieкто z Picatrixu príde a vezme zväzok na oddelenie konzervácie Univerzity Baleárskych ostrovov. Treba ho správne vysušiť. Tam na to máme vybavenie.“ Zlaté okraje zväzku požíera purpurová pleseň, ktorá sa ako mor šíri k písmenám. Jediná drobná iluminácia a pod ňou text. Na stránku dopadá svetlo. Malorské ozdoby vyhotovené priamo na ostrove. *Vyblednuté písmená. Drobná patina, ktorá sa na niektorých miestach odlupuje, v kombinácii s tým, že bol nedávno vystavený pôsobeniu vody.* Stisne mi srdce. *Mokrý, v kritickom stave. Lad sa rýchlo roztopil.*

„Budú s tým spojené papierovačky. Povolenia, právne formality. Zostanem tu s rukopisom, kým nezabezpečíme vhodný spôsob prepravy. Vezmeme ho na oddelenie a začneme s konzerváciou, no budete k nemu mať neustály prístup. Požiadame vás o pomoc

pri dokumentácii toho, kde a ako sa našiel. Dnes sa s ním nemusíte rozlúčiť, hoci odíde z tohto miesta. Keď na ňom prestaneme pracovať, vrátia vám ho.“

Skúmam ho ďalej.

„Odstránenie vlhkosti potrvá päť až šesť dní... Možno dlhšie.“
Nepopísané okraje stránky sú ohorené. Vosk... Včelí vosk, nie lojový... Kvapky po celom pergamente. Nachádzal sa v kostole alebo v bohatej domácnosti. Silná bakteriálna infekcia, poškodená väzba z ovčej kože... Šestnásť alebo sedemnásť storočie. Drevené dosky, jedna zlomená. Zdobená pracka a spona pôsobia barokovo. Na obálke je zlatý ornament... Drobný vzor. Oveľa starší zložený pergamen vyleštený z oboch strán so zlatými ozdobami a železodubienkovým atramentom... Príšerne zvltný. Taníny v koži na obale poškvrnili prvé a posledné stránky zväzku. Nech ležal kdekoľvek, bol v otvorenom a nestabilnom prostredí. V zime tam mrzlo a v lete bolo horúco a vlhko. Najcennejšie stránky chýbajú. Pravdepodobne ich niekto ukradol. Všetko dovedna, vzdychnem si, hotová katastrofa.

25

Jednou vecou som si však istá.

Nevrav mu, o čo ide.

V hlave sa mi jednodaj ozýva to meno.